

33e jaargang nr. 6

nov.-dec. 1983

Inhoud:

8 - keverslakken	29 - 34
11 - tweekleppigen	219 - 220
25 - armpotigen	21 - 30
28 - literatuur	107 - 108
29 - varia maritima	445 - 448
bijlage	

ISSN 0165 - 8980

Administratie en redactie
Dr. Lelykade 39, 2583 CL Den Haag
telefoon 070 - 502528, giro 606100
Stichting Biologia Maritima

tweemaandelijks uitgave
abonnementsprijs f 28,50 per jaar.

Kunstbotten uit zee

Het komt in de orthopedische chirurgie vaak voor dat 'enten' moeten worden ingeplant bij mensen die door ziekte of ongeval een stuk been kwijt geraakt zijn. Men plant dan een stuk uit de heup van de patient over, dat als startbasis dient voor regeneratie van het normale beenweefsel. Om deze operatie eenvoudiger te maken zoekt men naar vervangingsprodukten voor de ent. Een groep van de Universit  Paris VII heeft nu ontdekt, dat het kalkskelet van sommige koralen voldoende gelijkenis heeft met het driedimensionale patroon van beenweefsel, ook al is de che-

mische samenstelling van de kalk nogal verschillend. Zij hebben met succes bij honden koraal-enten ingeplant. De ent werd snel gekoloniseerd door beencellen van de gastheer. Sommige cellen braken dan het koraal langzaam af, waarbij de kalk meteen ter plaatse weer gebruikt werd voor de opbouw van nieuw weefsel. Het proces verliep snel en het nieuw ontstane been had een dichte structuur.

Ook bij de mens zijn al koraal-enten gebruikt eveneens met goede resultaten. Het koraal is gemakkelijk en goedkoop te krijgen. Bovendien kan de chirurg een stuk uitzoeken dat qua structuur zo dicht mogelijk dat van het oorspronkelijke been benadert.

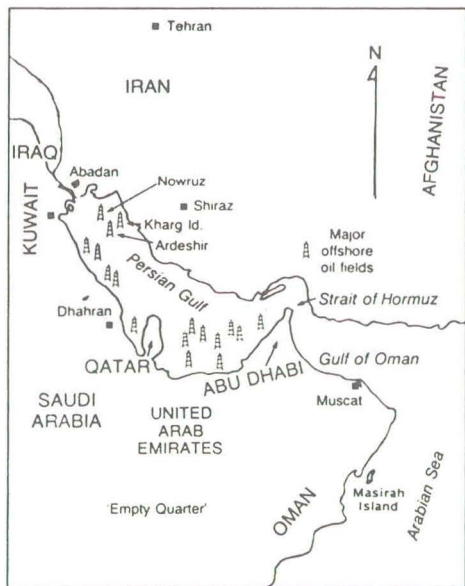
(Uit La Recherche)

Perzische Golf

Voordat de grote oliewinning in de Perzische Golf op gang kwam, werden de koraalriffen daar bevolkt door een rijk zeeleven. Het water was schoon. Visvangst leek eeuwig te kunnen doorgaan. De parelduikers oogsten rijkelijk. Dit alles is echter allang veranderd. Oliebronnen, voorraadtanks, fabrieken, krachtstations, pijpleidingen ook over de bodem van deze zee, bepalen het beeld van de omgeving. Ten behoeve van de exploratie zijn letterlijk explosieve veranderingen aangebracht. Tezamen met de vervuiling heeft dit alles het zeeleven aanzienlijk uitgedund. De nationale visserij-organisatie van Qatar is reeds ontbonden en ook Bahrein ziet zich geconfronteerd met het verdwijnen van de visverwerkingsindustrie. Volgens een onderzoek

van een groep biochemici van de universiteit van Kuwait is er door de vervuiling van de zee weinig hoop voor de toekomst van het zeeleven in de Perzische Golf. De kuststroken van Kuwait en Qatar zijn er het ergst aan toe. Vroeger spanden de kustgebieden van Mexico en Texas de kroon in dit opzicht, maar sedert omstreeks 1978 heeft de Perzische Golf de twijfelachtige eer de eerste plaats te hebben ingenomen.

En dat alles was de stand van zaken op het ogenblik, dat in de oorlog tussen Iran en Irak dit jaar een bombardement van de olie-installaties van met name Karg-eiland een niet te stuiten stroom van miljoenen liters olie op gang bracht. De oorlog gaat voort en vormt nog steeds een belemmering om de oliestroom te stoppen en het reeds bestaande immense olieveld op te ruimen. Aangezien de situatie al voordien weinig rooskleurig was, kan men degenen, die menen dat de toekomst van het zeeleven in de Perzische Golf er hopeloos uitziet, nauwelijks van pessimisme beschuldigen. (Kaartje ontleend aan Hawaiian Shell News, vol. XXXI, no.6).

Schelpbouw

In het hier afgebeelde galjoen, dat aan de kreek van Bégo nabij Plouharnel in Z.-Bretagne ligt, treft u allerlei door Sam le Rol uit schelpen opgebouwde voorstellingen aan. U ziet daar een Japanse pagode, het San-Marcoplein in Venetië, een postkoets, het kasteel van Chaumont-sur-Loire en vele andere voorstellingen. Wellicht vindt u het kitsch, maar indien u in de buurt bent, moet u toch eens gaan kijken.

Verzamelen van levende dieren

Het gemeentebestuur van Sanibel, Florida heeft onlangs een voorstel om het verzamelen van levende schelpdieren te verbieden verworpen. De stemming was, aldus de South West Florida Shell News 3 tegen 2. De voornaamste argumenten voor deze beslissing waren de volgende:

- er is geen biologisch bewijs dat de dieren door de verzamelaars in hun bestaan worden bedreigd; dit kan evengoed worden veroorzaakt door andere factoren, zoals de vervuiling;
- het verbod is niet te controleren; de politie is

Foto E. Blanken.

niet in staat om alle mandjes en bunnen op de vangst van levende schelpdieren te controleren.

- het is de vraag of de gemeente dit kan regelen, omdat de staat Florida de eigendom heeft van de levende have in het aangrenzend zeegebied.

Kortom de mazen van een wettelijke regeling zijn zo wijd, dat daarmee de levende schelpdieren niet zijn te beschermen. Deze dieren blijven derhalve aangewezen op de bescheidenheid en de terughoudendheid van ons aller verzamelaars, eigenschappen, die in het algemeen met verzamelen nog wel eens op gespannen voet plegen te verkeren.

Monstruositeit

Reeds meermalen is in de Vita (o.a. buikpotigen 239 e.v., 1979) getoond welke vreemde misvormingen de vertegenwoordigers van het geslacht *Lambis* kunnen hebben. Dit maal hebben we te doen met een wel heel merkwaardige monstrositeit

van *Lambis lambis* L. Deze wat surrealistisch aandoende misvorming behoort toe aan de heer Blanken uit Ammerstol. Het is onbekend, waar het exemplaar vandaan kwam, want de heer Blanken trof hem al enige jaren geleden aan in een rommelwinkel in Rotterdam en daar beschikte men uiteraard niet over vindplaatsgegevens. U kunt hieruit leren, dat het wel eens de moeite waard kan zijn in souvenirwinkels of dergelijke rond te neuzen.

Milieuverontreiniging

De werkgroep wateren van de vereniging milieudefensie heeft sterk verhoogde concentraties van cadmium aangetroffen in mosselen en wadpieren, die bloot hebben gestaan aan de lozingen van afvalgips van kunstmestfabrieken in Vlaardingen en Pernis. Het onderzoek is verricht door bij de lozingspunten in de Nieuwe Waterweg mosselen uit het IJsselmeer twee maanden

uit te zetten. Na hun verblijf aldaar werd bij deze mosselen 10 maal zo veel cadmium aangetroffen als toen zij uit het IJsselmeer werden gehaald.

Het tweede onderzoek betrof wadpieren, die ruim een maand blootgesteld waren aan het afvalgips. Zij bleken na afloop zoveel cadmium te hebben opgenomen, dat dit een veertienvoud bedroeg van het oorspronkelijke gehalte.

Jaarlijks wordt 1,7 miljoen ton afvalgips geloosd, hetgeen betekent 75% van alle cadmiumlozingen in ons land, in totaal een hoeveelheid van 11,6 ton per jaar. Volgens de werkgroep worden hierdoor verschillende dieren en planten in de kustwateren bedreigd, zoals de kreeft, haringlarf, mossel, oester, garnaal en de planten zeekraal en lamsoor. Het is te hopen, dat mogelijkheden worden gevonden om deze lozingen terug te dringen.

Plastic maaltijd

Bij een maagonderzoek van 20 lederschildpadden - *Dermodochelys coriacea* (L.) -, die in kreeftenfauken waren verdrinken. stelde men vast, dat 8 van de dieren een of andere vorm van plastic hadden gegeten. Eén exemplaar had zelfs, aldus citeert Artis, 28e jrg., no. 4, uit Onyx, een vel van drie bij vier meter in de maag. Het plastic wordt vermoedelijk voor kwalen aangezien en kwalen vormen een belangrijk deel van het voedsel van de lederschildpadden.

Laagwater in de weekends

Hierbij treft u de tabellen van de laagwaterstanden voor de maanden januari en februari 1984 aan. Voor de berekening van het laagwater van andere kustplaatsen kunt u gebruik maken van het omrekenstaatje op bladzijde 434.

datum laagwater		laagwater		datum laagwater		laagwater		datum laagwater		laagwater				
h.min	NAP	h.min	NAP	h.min	NAP	h.min	NAP	h.min	NAP	h.min	NAP			
tijd	—cm	tijd	—cm	tijd	—cm	tijd	—cm	tijd	—cm	tijd	—cm			
januari 1984 HARLINGEN				jan. 1984 HOEK VAN HOLLAND				jan. 1984 VLISSINGEN						
1 zo	3.15	85	15.38	86	1 zo	6.56	64	19.08	58	1 zo	7.08	171	19.25	179
7 za	7.34	92	19.32	99	7 za	10.29	89	22.42	51	7 za	10.59	211	23.01	170
8 zo	8.11	88	20.13	99	8 zo	11.12	88	23.29	52	8 zo	11.38	205	23.36	164
14 za	12.24	86	-	-	14 za	4.43	64	16.49	82	14 za	4.09	155	16.52	180
15 zo	1.06	100	13.34	90	15 zo	5.38	68	17.43	77	15 zo	5.16	163	17.52	178
21 za	7.08	104	19.07	110	21 za	9.32	96	21.56	50	21 za	10.27	242	22.36	198
22 zo	7.57	99	19.56	104	22 zo	10.26	95	22.52	46	22 zo	11.11	232	23.21	187
28 za	0.01	84	12.42	75	28 za	4.45	55	17.08	67	28 za	4.31	143	17.07	158
29 zo	1.26	84	14.00	78	29 zo	5.48	63	18.10	61	29 zo	5.45	150	18.16	158
februari 1984 HARLINGEN				febr. 1984 HOEK VAN HOLLAND				febr. 1984 VLISSINGEN						
4 za	6.49	102	18.52	110	4 za	9.30	98	21.37	54	4 za	10.12	233	22.10	193
5 zo	7.27	103	19.31	114	5 zo	10.06	101	22.11	52	5 zo	10.46	232	22.43	187
11 za	10.29	95	23.06	106	11 za	2.22	72	15.00	85	11 za	2.01	166	14.41	175
12 zo	11.28	94	-	-	12 zo	3.35	74	16.10	83	12 zo	3.13	164	15.51	170
18 za	6.16	108	18.25	112	18 za	8.40	98	20.50	59	18 za	9.24	248	21.30	206
19 zo	6.55	100	18.57	106	19 zo	9.17	92	21.33	54	19 zo	10.11	250	22.14	202
25 za	10.32	83	23.25	99	25 za	2.46	63	15.30	79	25 za	2.23	153	15.16	155
26 zo	11.50	85	-	-	26 zo	4.01	69	16.49	73	26 zo	3.50	153	16.41	149

De gegevens zijn ontleend aan 'Getijtafels voor Nederland 1984', Staatsuitgeverij - 's-Gravenhage. - 1983